تورکیا لەنێوان پڕۆسەی ئاشتی و جەنگدا.. ئەحمەد کامەران

تورکیا لە ئەمڕۆدا لە بەردەمی دوو ئاراستەی مێژوویی دا خۆی دەبینێتەوە ، ئەویش ئاراستەیەکیان خۆ ڕادەستکردن بە پڕۆسەی ئاشتی و دامەزراندنی سەر لەنوێ تورکیایەکی دیموکراسی خواز. یانیش دووبارە کارکردن لەسەر ئەو هزرە دۆگماتیزمە سەد ساڵەیەی تورکیادا ، کە جگە لە یەک زمان و یەک نەتەوە ، هیچ نەتەوەیەکی دیکەیان بەلاوە پەسەند نەبووە .

لە لێدوانێکی ئەردۆغاندا دان بەو ڕاستییە دەنێت کە لەماوەی ئەو چل ساڵەی جەنگی وڵاتەکەی لەگەڵ کوردا ، بە بڕی ٢.٥ تریلیۆن دۆلار زیانی گەیاندووە بە ئابوری تورکیا . لە گۆشەیەکی دیکەی پەیامەکەی سەرۆک کۆماری تورکیادا ڕاستییەکی مێژوویی بەمان ئاشکرا دەبێت ، ئەویش ئەوەیە کە هیچ کاتێک سوپای وڵاتەکەی لە ڕێگای ئەو ئۆپەراسیۆنە بەرفراوانەی ساڵانی ڕابردودا نەیان توانیبوو لە شەڕی سڕینەوەی کوردا سەرکەوتن بەدەست بهێنن. هەروها لە تەواوی لێدوانەکانیدا بەلای منەوە ئاماژەیەکی گرنگی نیشان دا بەڵام نەیان توانی بەشێوەیەکی ڕاستەوخۆ دانی پێدا بنێن. کەچی بەشێوەیەکی ناڕاستەوخۆ دان بە شکستهێنانی خۆیان و سوپاکەی نا لە بەرامبەری جەنگاوەرە قارەمانەکانی کوردا . چونکە ئەمە ڕاستییەکی مێژووییە پێویستە بەشانازییەوە باسی لێوەبکرێت ، هێزی کورد هیچ کاتێک لە جەنگدا نەدۆڕاوە لەبەرامبەری دوژمنانیدا . لە دیارترین نمونەش باشوری کوردستانە کە زیاتر لەنیو سەدەیەک لە جەنگ و ململانێیەکانی خۆیدا لەگەڵ ڕژێمی بەعس و سەدام ،کەچی دواجار توانرا ئەو ڕژێمە دیکتاتۆرە بڕوخێنرێت.

دەسەڵاتداران و سوپای تورکیا پاش ئەو هەموو ساڵە لەشکست و شەرمەزارییە یەک لەدوای یەکەکانیان ، بەهۆشی خۆیاندا هاتون و بیر لەوە دەکەنەوە لەڕێگای پڕۆسەی ئاشتی و دیموکراسیدا کە ڕێبەر ئۆجەلان بانگەشەی بۆ دەکات . بتوانن پرسی گەلی کورد بهێنرێتە چارەسەرکردنێکی یەکجارەکی و دان بە سەرجەم مافە سەرەکییەکانی کورد لە باکوری کوردستاندا بنرێت .
بەڵام لە گۆشەیەکی تاریکی دیکەی ئەم پڕۆسەی ئاشتییەدا ، ئەگەرێکی چاوەڕوانەکراو لە ئارادا هەیە بۆ پەکخستنی ئەم پڕۆسەیە لەتورکیادا ، لەلایەن تورکە ڕەگەز پەرستەکانەوە کە بەردەوام

بانگەشە ئەوە دەکەن لە کۆماری تورکیادا جگە لە تورک ، هیچ نەتەوەیەکی دیکەو زمانێکی تر جێگای نابێتەوە.

ئەمەش وا لە دۆخەکە دەکات دوبارە هێشتنەوەی پرسی کورد بە نادیاری . چونکە لە ڕابردودا چەندین جار هەوڵی چارەسەرکردنی پرسی کورد دراوە ، لە دیارترینیان لەساڵی ١٩٩٣ بوو ، کە ئەوکات تورگوت ئۆزاڵ سەرۆکی پێشووی تورکیا خواستی چارەسەرکردنی پرسی کوردی هەبوو . بەڵام دواجار لە ڕوداوێکی تەم و مژاویدا دەکوژرێت . ئیتر بەولاوە پرسی کوردی بەچارەسەرنەکراوی هێشتەوە تا ڕۆژی ئەمڕۆ .

ساڵی ١٩٩٨ لە دیمەشق ئەوکات چاوپێکەوتنێکی ڕێبەر ئۆجەلان لەگەڵ مایکڵ گۆنتەر نوسەر و شارەزا لە بواری کاروباری ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاستدا ئەنجام دەدرێت . مایکڵ ئەوکات دەپرسێت دەڵێت : ئایا خواستێک یان ئاماژەیەک بەدی دەکرێت لەلایەن دەسەڵاتدارانی تورکیاوە بە چارەسەری پرسی کورد ؟ ڕێبەر ئۆجەلان لە وەڵام دا دەڵێت : بە نهێنی خواستی چارەسەر هەیە ، بەڵام هەرچی سوپای وڵاتە دەیانەوێت کورد لەناو بەرن ، کلیلی چارەسەرەکە لەنێو سوپادایە .

جێگای ئاماژە پێکردنە ئەگەر تورکیا لە ئەمڕۆدا بە وریایی هەنگاوەکانی خۆی بەرەو تورکیایەکی نوێی دیموکراسی نەهاوێژێت ، هیچ بە دوری نابینم تەقینەوەیەکی گەورەی دەنگی ناڕازی لەناوخۆی تورکیادا بەرپا بێت.ئەمەش سەرەنجام وڵات بەرەو جەنگێکی دیکەی چارەنووس نادیار ببات .

ئەحمەد کامەران
نوسەر و چاودێری سیاسی
خاوەنی چوار پەرتوکی بڵاوکراوە .
هەولێر